

SPRAWOZDANIE

SYMPOZJUM MONGOLSKIE

29 VIII — 2 IX 1983, Halle (Saale) NRD

Kolejne międzynarodowe „Sympozjum mongolskie” poświęcone badaniom zasobów przyrodniczych Mongolii (Erforschung Biologischer Ressourcen der Mongolischen Volksrepublik) zostało zorganizowane przez Wydział Przyrodniczy Uniwersytetu Marcina Lutra w Halle i Niemieckie Towarzystwo Biologiczne. Do Komitetu Organizacyjnego sympozjum należeli: prof. dr J. Schuh (zoolog) — prorektor Uniwersytetu Marcina Lutra, prof. dr R. Schubert — kierownik Katedry Botaniki UML, dr W. Hilbig (botanik) — uczestnik 8 wypraw do Mongolii i dr M. Dorn (zoolog). Uczestnicy sympozjum to albo ludzie bezpośrednio prowadzący badania terenowe w Mongolii, bądź opracowujący w laboratoriach materiały zebrane przez innych, albo w jakiś sposób zainteresowani wynikami tych badań. Zgłoszonych zostało 209 osób, a przyjechało bodajże 166 — z Czechosłowacji, Francji, Mongolii, NRD, Węgier i ZSRR. Najliczniejsza oczywiście była grupa gospodarzy (121 osób zgłoszonych), a dalej grupa radziecka (52 osoby). Z Polski przyjechały 3 osoby: dr J. M. Matuszkiewicz (Warszawa), dr A. Pacyna (Kraków), doc. dr F. Świąś (Lublin). Skromny udział Polaków był w dużej mierze wynikiem słabego rozreklamowania polskich badań przyrodniczych w Mongolii, prowadzonych w latach siedemdziesiątych. Stąd wiele zainteresowanych osób nie zostało zaproszonych.

Tak duża liczba uczestników sympozjum wiązała się z jego bardzo bogatym programem i szerokim wachlarzem omawianych zagadnień. Miało to zarówno dobre, jak i złe strony. Pozytywnym zjawiskiem było zgromadzenie razem wielu osób prowadzących przeróżne badania przyrodnicze w Mongolii oraz możliwość interdyscyplinarnych dyskusji.

Reprezentowane były różne gałęzie nauk przyrodniczych, a więc botanika, zoologia, biochemia, gleboznawstwo. Omawiane zagadnienia były przedstawione w postaci krótkich 10—15 minutowych referatów, bądź plakatów. Program był tak wypełniony, że niekiedy równolegle odbywało się posiedzenie referatów i sesja plakatowa. Przy tak bogatej tematyce sympozjum w niniejszym sprawozdaniu omówiona zostanie wyłącznie botaniczna jego część, choć i tu nie sposób zreferować wszystkie poruszone problemy.

Wśród bardzo urozmaiconych referatów zoologicznych sporo miejsca poświęcono badaniom nad populacjami centralnoazjatyckiego bobra oraz jego aklimatyzacji w innych częściach zachodniej Mongolii. To szczególne zainteresowanie bobrami wynikało z faktu, że badania nad nimi są głównym celem prac niemieckich w Mongolii.

Referaty i plakaty botaniczne dotyczyły bardzo różnych zagadnień i to zarówno z kręgu roślin wyższych jak i niższych. Szereg z nich poza znaczeniem dla badań podstawowych miało aspekt praktyczny, co jest tym cenniejsze dla rozwijającej się gospodarki mongolskiej. Sprawozdawczo-informacyjne były wystąpienia Sokołowa i Biazrowa (Moskwa) — o osiągnięciach radziecko-mongolskich ekspedycji biologicznych, Karamyszewej i Sumeriny (Leningrad) — o biogeograficznych badaniach roślinności w zachodniej części Mongolii, oraz Hilbiga (Halle) — o mongolskich zbiorach zielnikowych w Halle. Klasycznej systematyki roślin dotyczył referat Leonowej (Leningrad), który był przeglądem systematycznym rodzaju

Artemisia, jednego z liczniejszych i trudniejszych w mongolskiej florze. Zmienność drzew szpilkowych w Mongolii przedstawiał plakat Svobody (Praga). Najliczniejsze jednak były referaty z dziedziny geografii roślin i geobotaniki. Ze specjalnym zainteresowaniem spotkał się referat Grubowa (Leningrad), najlepszego obecnie znawcy flory Mongolii i związanych z nią zagadnień. Referat zatytułowany był „Endemizm we florze Mongolii”. Endemitów sensu stricto w Mongolii jest niewiele. Nie ma ani endemicznych rodzin, ani rodzajów, a 3/4 endemicznych gatunków związanych jest z regionem gobijskim. O rozmieszczeniu *Ulmus pumila* i charakterze jego zasięgu w północnej Mongolii traktował referat Blázkovej (Pruhonice). Mozaikowość roślinności i elementy flory południowego skraju Chenteju były tematem plakatu Knappa (Waren) i Hilbiga (Halle), a stosunki geobotaniczne zachodniego przedgórzia Chenteju — Klossa (Poczdám — Babelsberg). Polacy wystąpili z dwoma referatami, które dotyczyły badań botanicznych wykonywanych w ramach Mongolsko-Polskiej Ekspedycji Fizyczno-Geograficznej w latach 1974—1978. Świąs omówił piętra roślinne południowo-wschodniego Chenteju, a Pacyna szatę roślinną doliny Sant na południowym skłonie Changaju. Ostatni referat dotyczył szczegółowych badań geobotanicznych niewielkiej doliny: opracowania flory, zbiorowisk roślinnych, a także wykonania mapy zbiorowisk roślinnych doliny. Wyniki badań nad lichenoflorą Changaju przedstawił Biazrow (Moskwa), a o znajomości flory grzybów Mongolii mówił Dörfelt (Halle). Nie brakowało również referatów z zakresu fitosocjologii, co jest tym cenniejsze, że szereg zbiorowisk roślinnych Mongolii nie jest znanych z innych terenów. Hilbig (Halle) i Bumżaa (Ułan-Bator) przedstawili swoje badania nad zbiorowiskami chwastów polnych. Opisać 3 nowe zespoły należące do *Chenopodietalia*. Mirkin (Ufa) zaprezentował klasyfikację zbiorowisk roślinnych teras zalewowych w dolinach rzecznych. Wiele wystąpień dotyczyło różnych zagadnień ekologicznych. O ekologii pasożytniczych grzybów mówił Schmiedeknecht (Aschersleben). Wpływ drobnych gryzoni na strukturę roślinności stepowej we wschodnim Changaju był tematem plakatu Guriczewej (Leningrad). Górski lasostep wschodniego Changaju jako ekosystem omówiła Bannikowa (Moskwa). Produktynność zbiorowisk roślinnych w Changaju był tematem wystąpienia Suchowierko (Leningrad), a na Gobi — Kazancewej (Leningrad). Nad- i podziemną strukturę zbiorowisk gobijskich przedstawiał plakat Fiodorowej (Leningrad). Badania cyto-embriologiczne endemitów i gatunków rzadkich we florze Mongolii były tematem referatu botaników mongolskich (Żamsran, Chorolsuren, Żargalceceg, Bujanczimeg, Batsuren). O badaniach nad anatomią liści wybranych gatunków roślin gobijskich traktował plakat Kästnera (Köthen). Badania z zakresu fizjologii roślin dotyczyły głównie bilansu wodnego u roślin — Helmecke (Halle) i Bumżaa (Ułan-Bator), Bobrowska (Leningrad), Izmałtowa (Leningrad), oraz fotosyntezy — Slemniew (Leningrad).

Symposium było bardzo dobrze zorganizowane. Obrady odbywały się w sali wykładowej Wydziału Farmacji UML, mieszczącej się w nowym kompleksie budynków uniwersyteckich przy Weinbergweg, a sesje plakatowe w hallu tego samego budynku. Poza częścią referatową organizatorzy umożliwili zwiedzanie poszczególnych katedr Wydziału Przyrodniczego oraz Ogrodu Botanicznego, a także zadbali o spotkania towarzyskie, które ułatwiają zawiązanie bliższych znajomości, procentujących później we współpracy naukowej.

Tego rodzaju symposium jest imprezą niezwykle pożyteczną. Poza zapoznaniem się naukowców z różnych krajów, którzy pracują w Mongolii nad podobnymi zagadnieniami, niezmiernie ważne jest zorientowanie się w badaniach aktualnie prowadzonych w Mongolii lub dopiero co zakończonych. Jest to szczególnie istotne przy długim cyklu wydawniczym w szeregu krajach. Daje ono również możliwości dyskusji metodologicznych, czego przykładem może być bezpośrednie starcie się fitosocjologii środkowoeuropejskiej i radzieckiej.

Anna Pacyna